

CZU 069(477)

UNELE ASPECTE PRIVIND ACTIVITATEA MUZEULUI EPARHIAL DIN ISMAIL

SOME ASPECTS REGARDING THE ACTIVITY OF THE DIOCESAN ISMAIL - MUSEUM

Preot Vasile SECRIERU

A scrie istoria e o datorie pentru omenire, a o adăugi cu ce-ai aflat e o obligație pentru fiecare
Nicolae Iorga

Abstract: *The article evokes moments of creation of the diocesan museum of the Ismail - White Fortress I. Also, thoughts are expressed about the importance of opening such museums in other localities of the country.*

Keywords : *churches, objects of worship, diocesan museums*

Trebuie de amintit faptul că în Basarabia, în afară de Chișinău, după anul 1918, mai exact, după data de 10 martie 1923, atunci, când s-au creat încă două eparhii pe teritoriul Basarabiei: la Ismail și Bălți, s-au înființat și aici muzee eparhiale, care aveau în colecțiile lor numeroase cărți de cult, veșminte și diverse obiecte vechi bisericești.

Zestrea inițială a Muzeului eparhial din Ismail era alcătuită dintr-o colecție de 34 icoane vechi din secolele XVI-XVIII, diverse veșminte bisericești, 4 potire de argint, 3 cruci de aur, o colecție de cărți vechi, cădelnițe, monede vechi și două bucăți de catapeteasmă, a căror pictură, în opinia istoricului Nicolae Iorga, datau din secolul al XVI-lea. În prestigioasa publicație *Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice din Basarabia*, Chișinău, din anul 1924, istoricul basarabean Ștefan Ciobanu pomenește de câteva icoane vechi, provenite din biserica Sfântul Nicolae din Ismail, zidită în anul 1810, în stil rusesc, pe locul unei vechi biserici românești cu același hram. În anii 20 ai secolului al XX-lea, aceste icoane se aflau în colecția Muzeului Episcopiei din Ismail. Una din aceste icoane, stilul căreia vădea certe influențe italo-renascentiste, îl reprezenta pe Sfântul Hubert înaintea unui cerb. Era datată cu anul 1653, luna martie și conținea inscripția votivă, scrisă în slavonește, din care aflăm că această icoană a fost donată bisericii Sfântul Nicolae din Ismail (din Șmil) de „păcătosul rob al lui Dumnezeu” Stamadi Dimovici¹.

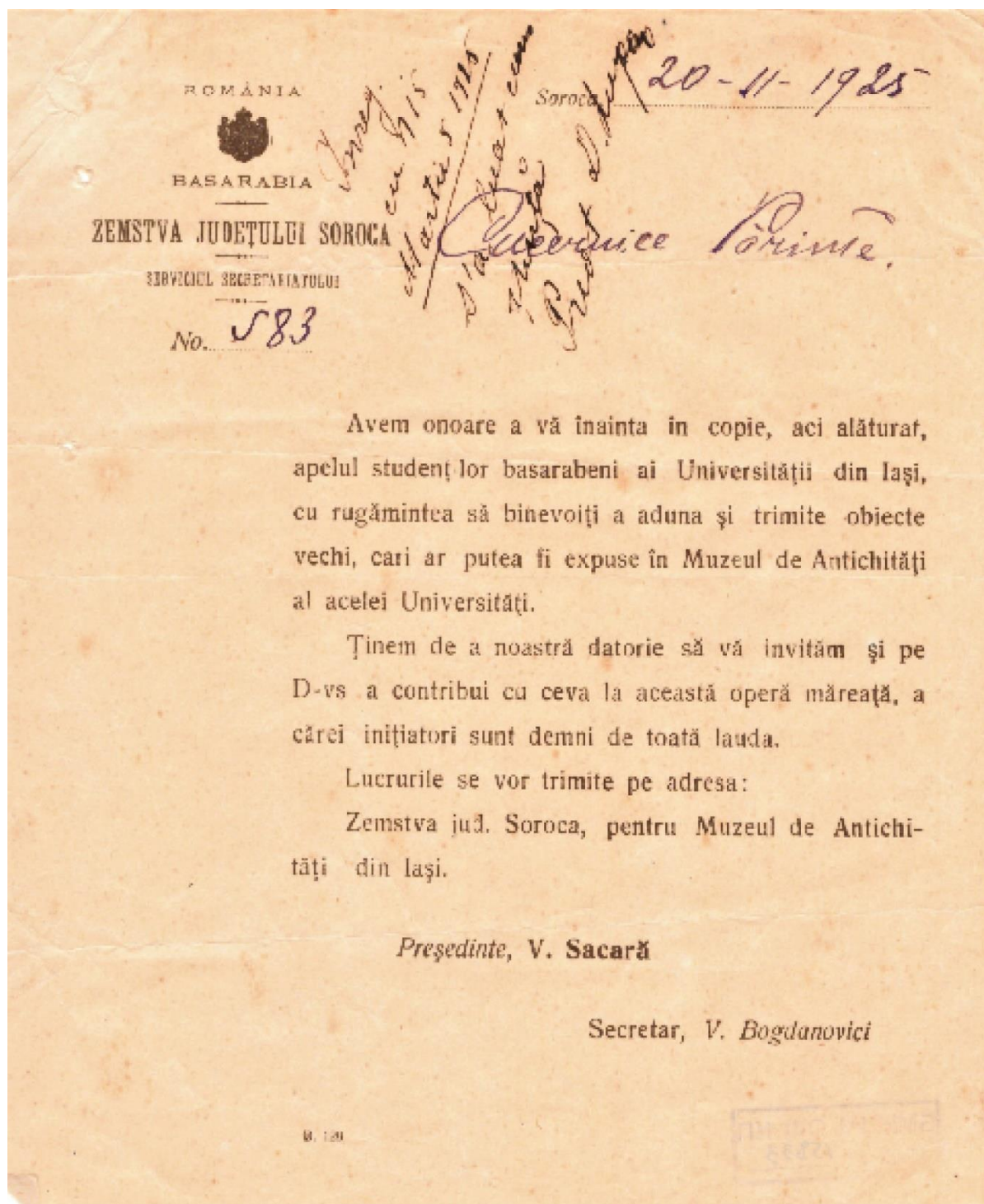
Muzeul eparhial al Episcopiei Cetății Albe-Ismail a luat naștere în anul 1924, din îndemnul distinsului istoric și profesor Nicolae Iorga, care, împreună cu Episcopul Nectarie Cotlarciuc al Cetății Albe-Ismail, primul ierarh al acestei noi înființate eparhii, vizitează mănăstirea Cetatea, unde, într-o magazie, găsesc câteva icoane vechi, constituind nucleul viitorului muzeu eparhial. Episcopul Nectarie Cotlarciuc face un *Apel*, către toți clericii și credincioșii din eparhia pe care o păstora, de a colecta icoane și obiecte vechi bisericești pentru muzeul bisericesc eparhial. La Muzeul eparhial din Ismail se păstrau mai multe cărți bisericești vechi, printre care, menționăm: *Dumnezeiasca Evanghelie* (București, 1760), *Apostolul de la Buzău*, *Liturghier* (Sibiu, 1814), *Psaltire* (Sibiu, 1857) și altele.

În luna septembrie 1924, la Ismail, a fost convocat Congresul Eparhial al Episcopiei Cetății Albe-Ismail, la una dintre ședințe s-a discutat și acceptat Referatul *Despre muzeul de obiecte bisericești*, prezentat de I. Gheorghită, directorul administrației episcopale. La acest Congres s-a hotărât ca Muzeul bisericesc din Ismail să fie numit „Muzeul eparhial Nicolae Iorga”. Până în anul 1940, colecția muzeului eparhial a fost îmbogățită simțitor, iar în acest an, acesta a fost devastat de bolșevici, după data de 28 iunie, astfel, au dispărut fără urmă toate exponatele acestui muzeu eparhial².

Peste aproape 20 de ani, în *Raportul de activitate în plan cultural și misionar*, pentru perioada 1 aprilie 1942 - 1 aprilie 1943, prezentat în cadrul Adunării eparhiale a Episcopiei Cetății Albe-Ismail, sesiunea ordinară din 23 mai 1943, la punctul 10, se stipula următoarele: „Înainte de refugiu, pe lângă reședința episcopală, era un muzeu bisericesc, înființat în anul 1924, din îndemnul d-lui prof. Nicolae Iorga, și în care se păstrau multe obiecte de o netăgăduită valoare istorică, ca icoane, cruci, potire, cădelnițe, veșminte, monede vechi și două bucăți de catapeteasmă, a căror pictură, după părerea d-lui prof. N. Iorga, datează din secolul al XVI-lea. Acest muzeu a fost complet devastat de bolșevici, nemairămânând niciun obiect. Vom face din nou apel stăruitor către clericii și bunii creștini din eparhia noastră, ca să doneze Sfintei Episcopii obiecte istorice cu caracter bisericesc, pentru a putea reînființa muzeul devastat”³.

Acest proiect privind reînființarea Muzeului de obiecte bisericești vechi în cadrul Episcopiei Basarabiei de Sud (fostă a Cetății Albe-Ismail), la Cahul, dar și cele din Chișinău și Bălți, poate fi

inițiat și adus la bun sfârșit de către clerici și muzeele de istorie. Existența acestor muzee ar constitui o adevărată mândrie nu numai pentru Biserică dar și pentru întreaga noastră societate. Fiecare muzeu parohial, acolo unde ele există, colecționari de obiecte bisericești vechi, creștini de bună credință, vor putea să contribuie la îmbogățirea colecțiilor muzeelor de obiecte vechi bisericești. Se impune, deci, reînființarea acestui Muzeu eparhial la Cahul, dar și cele din Chișinău și Bălți. În cadrul acestor muzee eparhiale ar fi necesar să activeze și cercetători care să se ocupe de explorarea istoriei bisericești din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre, având și o publicație de specialitate. Considerăm că ar fi util și crearea unui Institut de Istorie bisericească în cadrul Academiei de Științe de la Chișinău. Un imbold și un drept exemplu de a reînființa muzeele eparhiale ni-l oferă *Apelul studenților basarabeni ai Universității din Iași către Zemstva județului Soroca* din anul 1925⁴, a cărei copie se păstrează astăzi la Muzeul de Istorie și Etnografie din municipiul Bălți.

În final, se impune concluzia că un Neam fără credință, educație și cultură nu are sorti de izbândă. Căci, așa, după cum afirma Nicolae Bălcescu, unul dintre fruntașii pașoptiști: „Istoria este cea dintâi carte a nației în ea își vede trecutul, prezentul și viitorul, o nație fără istorie este barbară și vai de acel popor ce și-a pierdut istoria suvenirilor”.

Note:

1. Constantin Ion Ciobanu, Tudor Stavilă. *Icoane vechi din colecții basarabene*. Chișinău: Ed. ARC, 2000, pp. 27-28.,
2. *Alfa și Omega*. Chișinău. 1996, din 16-30 aprilie, p. 3.
3. *Mărturisiri înaintea mării încercări*: Conferințele preoțești din Episcopia Cetății Albe-Ismael (iulie 1944). Ed.: George ENACHE, Valentin MINODOR, Alin Marius SAVIN, Lilia TOMA. Chișinău: Tipogr. „Lexon-Prim”, 2018, p. 70.
4. *Apelul studenților basarabeni ai Universității din Iași către Zemstva județului Soroca* din anul 1925, a cărei copie se păstrează astăzi la Muzeul de Istorie și Etnografie din municipiul Bălți.